

Критеријуми вредновања и оцењивања у настави српског језика и књижевности

ОДЛИЧАН (5)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **потпуно самостално** уме да опише свој доживљај и да **процени** основни тон певања, приповедања или драмске радње. **Самостално уме** да одреди књижевни род и врсту и да анализира елементе композиције (стих, строфа; фабула, поглавље, епизода; чин, сцена, појава; једночинка, радио-драма). Зна карактеристике народне и ауторске књижевности и **уме самостално** да их пронађе и докаже у конкретном тексту. **Потпуно** усваја стилске фигуре, препознаје их у тексту и уме да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, оноματοпеја и епитет). **Потпуно усваја** књижевне термине и појмове и препознаје их у тексту (песник и лирски субјекат, преповедач и писац; катрен, десетерац и осмерац; описне и родољубиве; митолошке, песме о раду и породичне песме). Аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, **повезује и примењује** стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива). Критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, **самосталан је и лако** долази до решења. Редовно чита домаћу лектуру и учествује у интерпретацији. На часовима је **увек активан** и учествује у анализи нових текстова, **чита више** од оног што је задато и служи се осталим изворима знања.

Језик

Ученик **у потпуности** са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да **уме потпуно самостално да примени** стечена знања (разликује променљиве речи и подврсте променљивих речи и непроменљиве речи – прилоге и предлоге; разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деκлинацију; функције и значења падежа; основне реченичне чланове; разликује глаголска времена и граматичке категорије глагола). **Зна** правописна правила (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, интерпункцијски знакови – запета, наводници, црта) и **доследно их самостално примењује** у писаним радовима. Успешно пише по диктату (**до 2 грешке**) и **уме самостално** да тачним реченицама одговори на питања (питања отвореног типа). У **потпуности правилно** изговара гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара **потпуном и правилном реченицом** и **врло успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **показује логичну и емоционалну изражајност** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су

садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, **занимљиви, креативни и маштовити**. Самостално проналази тражене информације у тексту. **Потпуно самостално** наводи синониме и антониме.

ВРЛО ДОБАР (4)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **готово (у потпуности) самостално** уме да опише свој доживљај и да **одреди** основни тон певања, приповедања или драмске радње. Самостално уме да одреди књижевни род и врсту и да анализира **готово** све елементе композиције (стих, строфа; фабула, поглавље, епизода; чин, сцена, појава; једночинка, радио-драма). Зна карактеристике народне и ауторске књижевности и уме самостално да их пронађе у конкретном тексту. Потпуно усваја стилске фигуре, препознаје их у тексту и уме да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, оноματοпеја и епитет). Потпуно усваја књижевне термине и појмове и **углавном** их препознаје у тексту (песник и лирски субјекат, преповедач и писац; катрен, десетерац и осмерац; описне и родољубиве; митолошке, песме о раду и породичне песме). Аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, **углавном самостално** повезује и примењује стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива). Критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, **углавном је самосталан** и долази до решења. Редовно чита домаћу лектуру и учествује у интерпретацији. На часовима је активан и учествује у анализи нових текстова, **често** чита више од оног што је задато и **често** се служи осталим изворима знања.

Језик

Ученик **готово** у потпуности са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да уме **углавном без грешке** да примени стечена знања (разликује променљиве речи и подврсте променљивих речи и непроменљиве речи – прилоге и предлоге; разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деκлинацију; функције и значења падежа; основне реченичне чланове; разликује глаголска времена и граматичке категорије глагола). **Зна** правописна правила (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, интерпункцијски знакови – запета, наводници, црта) и **доследно их самостално** примењује у писаним радовима. Успешно пише по диктату (**до 4 грешке**) и уме самостално да тачним реченицама одговори на питања (питања отвореног типа). **У потпуности правилно изговара** гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара потпуном и правилном реченицом и **успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **углавном** показује логичну и емоционалну изражајност у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су садржајно разрађени, **углавном** тачно написани, композицијски утемељени. Самостално проналази тражене информације у тексту. **Самостално** наводи синониме и антониме.

ДОБАР (3)

Књижевност

Ученик чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **делимично** уме да опише свој доживљај и да **уз помоћ наставника** одреди основни тон певања, приповедања или драмске радње. **Самостално уме** да одреди књижевни род и **тражи помоћ** при одређивању врсте. Уз **подстицај одређује** неке елементе композиције. Зна карактеристике народне и ауторске књижевности. **Зна дефиниције** стилских фигура, **уз помоћ наставника или вршњака препознаје** их у тексту (персонификација, поређење, ономотопеја и епитет). **Делимично** усваја књижевне термине и појмове и **понекад учествује** у интерпретацији (песник и лирски субјекат, преповедач и писац; катрен, десетерац и осмерац; описне и родољубиве; митолошке, песме о раду и породичне песме; тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива). **У већини случајева** чита домаћу лектуру и **понекад** учествује у интерпретацији. На часовима је **каткад** активан и **не користи** додатне изворе знања

Језик

Ученик **уме да дефинише** наставне садржаје из граматике, **памти их и репродукује** али **не учи редовно** па **греш** у примени стечена знања (разликује променљиве и непроменљиве речи; разликује категорије рода, броја и теже одређује падеже речи које имају деклинацију; зна основне реченичне чланове; уз помоћ разликује глаголска времена и граматичке категорије глагола). **Зна** правописна правила (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, интерпункцијски знакови – запета, наводници, црта) и **делимично** их примењује у писаним радовима. Делимично успешно пише по диктату (**до 6 грешака**) и уме да одговори на питања али реченице нису граматички и правописно тачне (питања отвореног типа). Правилно изговара гласове и **понекад греш** у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Говорну поруку, одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, препричава и описује **уз помоћ** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из

свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **делимично** садржајно разрађени, **делимично** тачно написани, композицијски утемељени. **Уз помоћ** проналази тражене информације у тексту и наводи синониме и антониме.

ДОВОЉАН (2)

Књижевност

Ученик лоше чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **понекад делимично** уме да опише свој доживљај и да **уз помоћ наставника понекад** одреди основни тон певања, приповедања или драмске радње. **Понекад уз помоћ уме** да одреди књижевни род и **стално тражи помоћ** при одређивању врсте. Уз **подстицај ретко одређује** неке елементе композиције. **Разликује** народну од ауторске књижевности. **Препознаје** неке књижевнотеоријске појмове **уз подстицај и помоћ**. (персонификација, поређење, ономотопеја и епитет; песник и лирски субјекат, преповедач и писац; катрен, десетерац и осмерац; порука, особине ликова, вредновање поступака ликова). **У већини случајева не** чита домаћу лектуру и **ретко** учествује у интерпретацији. На часовима је **ретко** активан.

Језик

Ученик **ретко уме дефинише** наставне садржаје из граматике, **делимично их памти и репродукује** али **ретко учи па не уме** примени стечена знања (разликује категорије рода, броја и уз помоћ ретко одређује падеже речи које имају деклинацију; понекад препознаје основне реченичне чланове; уз помоћ разликује глаголска времена). **Прави** веће правописне и граматичке **грешке**. Потребна је стална помоћ наставника. Углавном правилно изговара гласове и **углавном греш**и у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Ретко успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни али у вези са темом, имају доста већих правописних, граматичких и стилских грешака**, али поштује форму. **Понекад уме** да наведе синоним и антоним уз помоћ наставника.

НЕДОВОЉАН (1)

Књижевност

Ученик **нема развијено интересовање** за читање и ни уз добру мотивацију и помоћ **не учествује** у интерпретацији. Нема основна књижевнотеоријска знања а због лошег читања не разуме текст. **Не чита** домаћу лектуру и **не учествује** у интерпретацији. На часовима је **неактиван**.

Језик

Ученик **није усвојио** наставне садржаје из граматике, **не препознаје граматичке категорије**. **Нема предзнања** па **тешко прати** наставу, **пасиван и незаинтересован**. **Не прихвата помоћ** ни савете наставника.

Језичка култура

Не успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни и нису у вези са темом, не поштује правописну и граматичку норму**. **Тешко се изражава** а техника читања **не задовољава**.

Бројчано оцењивање:

- У току полугодишта ученик ће имати најмање две оцене на контролним задацима дужим од 15 минута, две оцене из писмених задатака, две оцене на основу формативног оцењивања и једну на диктату (правописној вежби).

Елементи формативног оцењивања (по правилу у педагошкој евиденцији):

усмени одговори, писмене провере до петнаест минута, ангажовање (степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...), домаћи задаци, однос према раду.

Домаћи задаци (не само прописани програмом, већ и сви други из других области):

Наставник редовно бележи да ли је ученик урадио домаћи или није. За сваки неурђен домаћи ученик добија -, а за сваки урађен +. Три узастопна минуса имају вредност недовољне оцене, а пет узастопних + имају вредност одличне оцене. Као такви су елемент формативне оцене приликом њеног заокруживања у сумативну. Наставник повремено прегледа ученичке радове и може их оценити и уписати у педагошку евиденцију.

Ако ученик има задатак да спреми презентацију, мапу ума или други дигитални или аналогни садржај, оценом одличан (5) може се оценити презентација (дигитални алат) урађена по следећим критеријумима:

1. презентација садржи највише десет слајдова
2. слајдови нису оптерећени текстом већ служе само као основ за успешно презентовање садржаја
3. ученик одлично познаје тему о којој говори и излагање уз помоћ презентације (дигиталног алата) је течно и има свој логички след
4. презентација не поседује граматичке и правописне грешке

5. презентација није преузета са интернета (са сајта Википедије или слично), већ указује на изворе одакле је ученик преузео материјале.

Уколико је презентација површно одрађена, преузета са интернета, или само преузет текст, уколико ученик не познаје тему довољно да би самостално о њој говорио, али је показао интересовање и урадио задатак, његов се одговор позитивно оцењује као урађен, али не добија оцену, већ се позитиван одговор води у педагошкој свесци наставника.

Критеријуми за оцењивање писмених задатака/вежби:

Писмени задаци су провера савладаности писменог изражавања ученика и подразумевају учеников самостални рад. Уколико наставник утврди да је ученик преписао (плагирао) туђ рад у било којој мери, сматра се да ученик није одговорио на задатак и добија оцену недовољан (1). Наставник је дужан да укаже на изворе одакле је рад преписан (слика екрана, линк, са датумом када је погледан од стране наставника), и да на тај начин документује преписано.

Задатак се може сматрати преписаним иако наставник није утврдио да се преписивање десило употребом недозвољених средстава, већ је научен напамет или на други начин.

Уколико наставник нађе два (или више) иста задатка код различитих ученика, како садржински или по сличним грешкама, сматра се да ученици нису написали задатак без обзира ко је од кога преписао и задатак се за те ученике понавља.

Све писане провере знања треба писати писаним словима читко и уредно.

		оцена
САДРЖАЈ	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик је добро одабрао примере којима може да аргументује став о задатој теми; - Грађа је богата и адекватна.	5-4
	<ul style="list-style-type: none"> - Основна теза (став, поглед на тему) није представљена у довољној мери јасно; - Недовољно грађе (непоткрепљено, уопштено).	3
	<ul style="list-style-type: none"> - Основна идеја није саопштена; - Грађа или њени делови нису у вези са темом, односно недовољно исказана (кохерентна) повезаност текста; - Садржаји се везују за препричавање фабуле.	1-2
КОМПОЗИЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - Грађа је организовано изложена; - Одабрана грађа има видљиву и логичку језичко - смисаону повезаност; - Подела грађе на делове (пасусе, тј. увод, разраду и закључак) је сврсисходна; - Свака реченица је нова мисао, без понављања; - Мисли се развијају прогресивно, напредујући према пуном одговору на тему;	5-4

	<ul style="list-style-type: none"> - Логичност редоследа излагања није поштована у довољној мери; - Подела грађе на делове (пасусе, тј. увод, разраду и закључак) је са мањим одступањима; - Мисли се не развијају прогресивно, има понављања или враћања. 	3
	<ul style="list-style-type: none"> - Несређена и нејасна форма приповедања која губи ток или га нема; - Тешко се стиче слика о целовитости текста; - Мисао нејасна и неразвијена, нема јасних целина. 	1-2
ЈЕЗИК И ПРАВОПИС	<ul style="list-style-type: none"> - Богата и примерена лексика (разноврсност и оригиналност у избору речи у оквирима књижевног стандарда или функције датог језичког изражавања); - Синтаксички јасно обликовање исказа (јасна и прецизна реченица, прилагодљивост облику казивања – субјективан или објективан однос према датој предметности, без сувишног или недовољног у реченичкој структури); - Поштовање правописних правила на високом нивоу. 	5-4
	<ul style="list-style-type: none"> - Сиромашан лексички фонд, употреба речи непознатог и неадекватног значења; - Честа употреба фраза које немају своје стилско оправдање, устаљеност израза, понављања речи; - Синтаксички коректно, али компликовано обликовање исказа (непотребно дуга и мање јасна реченица, нижа прилагодљивост форми приповедања – субјективан или објективан однос према датој предметности,); - Погрешно писање слова, речи и интерпункције, недоследности у писању негације, гласовних промена. 	3
	<ul style="list-style-type: none"> - Језик недефинисан и сиромашан, препун колоквијализама и неадекватно употребљеног жаргона; - Избор речи неадекватан без унутрашње логике текста; - Нејасно и компликовано; - Понављање неправилних језичких облика (грешке у писању негације, гласовних промена, облика речи); - Недопустиве правописне грешке у односу на узраст ученика. 	1-2
УРЕДНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> - Чист, прегледан и уредан задатак. 	5-4
	<ul style="list-style-type: none"> - Задатак има мрље, жврљотине које нарушавају изглед текста, али не утичу на читљивост текста. 	3
	<ul style="list-style-type: none"> - Неуредан и нечитак задатак 	1-2

КРЕАТИВНОСТ И ОРИГИНАЛНОСТ	- Оригиналност и креативност у приступу теми и језичко-стилском изразу	/
-------------------------------	--	---

Наставник користећи дате елементе и скалу процене изражава сумативну оцену и даје ученику конкретну препоруку за даље напредовање.

Критеријуми вредновања контролних задатака:

Контролни задаци (најављени, дужи од 15 минута) садрже питања из читања и разумевања прочитаног, књижевности, граматике и правописа:

Структура задатака:

50% су задаци основног нивоа, 35% су задаци средњег и 15% напредног нивоа.

0 – 30% недовољан (1)

31 – 55% довољан (2)

56 – 70% добар (3)

71 – 85% врло добар (4)

86 - 100% одличан (5)

Критеријуми вредновања групног рада:

НИВО/ОЦЕНА	РАД У ГРУПИ	ПОЗНАВАЊЕ ТЕМАТИКЕ	РЕШАВАЊЕ ЗАДАТКА
ВИСОК одговара оценама 4 или 5	Ученик сарађује са свим члановима групе, уважава њихове потребе, пажљиво слуша друге, поштује договоре групе, не касни, своје обавезе извршава на време и тачно.	Ученик поседује знања, показује спремност да прикупља нове информације, активно подстиче размену идеја и знања са члановима групе и уважава њихове идеје, често поставља питања која се односе на тему.	Ученик је у потпуности посвећен решавању задатка групе. Даје предлоге како решавати задатак.
СРЕДЊИ одговара оценама 3 или 4	Ученик сарађује са члановима групе уз мање тешкоће, повремено има проблема у комуникацији али их самостално решава, своје обавезе извршава уз подсећање и опомињање.	Ученик поседује извесна знања и повремено суделује у размени идеја, повремено поставља питања која се односе на тему.	Ученик уз помоћ наставника и/или осталих чланова групе учествује у решавању задатка. Ретко има предлоге како решавати задатак али кад га добије ради по њему. Повремено има активности које не доприносе решавању задатка.

НИЗАК одговара оценама 2 или 3	Ученик повремено има сукобе у којима напада особе а не проблем, своје обавезе извршава ретко и делимично.	Ученик поседује мало знања и показује малу спремност да прикупља нове информације, ретко суделује у размени идеја, ретко поставља питања која се односе на тему.	Ученик минимално доприноси решавању задатака. Нема предлоге како решавати задатке и када добије предлоге слабо их реализује.
НЕЗАДОВОЉАВАЈУЋИ одговара оцени 1	Ученик омета рад групе, доприноси неконструктивним сукобима и не извршава своје обавезе.	Ученик ништа не зна о теми и нема интересовање да сазна. Не учествује у размени идеја. Никад не поставља питања која се односе на тему.	Ученик омета решавање задатка.